

Quản lý tổ chức trò chơi dân gian cho trẻ 4-5 tuổi theo hướng phát triển kỹ năng vận động tại các trường mầm non huyện Lạc Sơn, tỉnh Hoà Bình

Bùi Thị Bích

Trường Mầm non xã Văn Nghĩa, H. Lạc Sơn, T. Hoà Bình

Received: 18/12/2023; Accepted: 22/12/2023; Published: 25/12/2023

Abstract: Based on theoretical and practical research on managing and organizing folk games for preschool children 4-5 years old, the article proposes some measures to manage and organize folk games for preschool children 4-5 years old at preschools in Lac Son district, Hoa Binh province in the direction of developing motor skills to contribute to improving the quality of care and education in preschools.

Keywords: Folk games, developing motor skill, preschool children 4-5 years old.

1. Đặt vấn đề

Trò chơi dân gian (TCDG) giúp trẻ được rèn luyện thân thể, phát triển các giác quan, tăng thêm sự sáng khoái, hưng phấn về tinh thần, có kỹ năng (KN) ứng xử phù hợp với các tình huống trong cuộc sống, có thói quen và KN làm việc, sinh hoạt theo nhóm, tham gia các hoạt động tập thể, KN xã hội. TCDG còn góp phần phát triển các lĩnh vực giáo dục thể lực, trí tuệ và tình cảm đạo đức, về tình yêu quê hương đất nước, yêu văn hóa, phong tục tập quán của dân tộc Việt Nam, của các vùng miền qua đó hình thành và hoàn thiện về nhân cách trẻ em. Chính vì thế mà TCDG không chỉ là phương tiện giải trí trong các ngày lễ hội mà còn là phương tiện giáo dục KN sống cho trẻ hàng ngày trong các trường mầm non (MN).

Trong những năm qua, các trường MN trên địa bàn huyện Lạc Sơn, tỉnh Hoà Bình, việc tổ chức TCDG trong chương trình giáo dục MN cho các lứa tuổi đặc biệt là tuổi mẫu giáo nhỏ (4-5 tuổi) đã được các nhà trường quan tâm thực hiện và đưa vào các hoạt động trong ngày.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Những vấn đề chung về quản lý tổ chức trò chơi dân gian cho trẻ 4 -5 tuổi theo hướng phát triển kỹ năng vận động

2.1.1. Trò chơi dân gian

Trò chơi dân gian (TCDG) là những hoạt động văn hóa có tính phổ cập sâu rộng và hầu như ai trong chúng ta cũng đề từng chơi và gắn bó, say mê với những trò chơi dân dã này.

TCDG là những trò chơi được nhân dân sáng tạo, lưu truyền tự nhiên, rộng rãi trong dân gian là một trong những hình thức sinh hoạt văn hóa dân gian. TCDG phản ánh nét văn hóa cộng đồng của dân tộc, khu vực hoặc vùng miền, vì thế ở mỗi thời điểm luôn

được sáng tạo, bổ sung cho phù hợp với từng nơi, từng lúc nhằm thỏa mãn nhu cầu vui chơi, giải trí, giao lưu văn hóa và phát triển về mặt thể chất, tinh thần của con người. Đó là những trò chơi được sáng tạo, lưu truyền tự nhiên, rộng rãi từ thế hệ này sang thế hệ khác, mang đậm bản sắc văn hóa dân gian. TCDG không chỉ thỏa mãn nhu cầu chơi của trẻ mà còn góp phần hình thành nhân cách trẻ.

2.1.2. Phát triển kỹ năng vận động cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi.

Kỹ năng vận động là khả năng sử dụng và kiểm soát cơ bắp và toàn bộ cơ thể; khả năng thực hiện chuỗi các động tác và biết cách phối hợp nhịp nhàng các cơ bắp và toàn bộ cơ thể.

Phát triển KN vận động cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi là quá trình mà thông qua các hoạt động GD và chăm sóc tại trường MN hình thành, hoàn thiện, đa dạng hóa và phức tạp hóa chức năng vận động của trẻ 4-5 tuổi, giúp trẻ có khả năng kiểm soát cơ bắp và toàn bộ cơ thể; khả năng thực hiện chuỗi các động tác và biết cách phối hợp các cơ bắp và toàn bộ cơ thể một cách nhịp nhàng.

2.1.3. Đặc điểm phát triển kỹ năng vận động của trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

Tốc độ phát triển thể lực của trẻ 4 tuổi chậm lại so với lứa tuổi trước, nhưng quá trình cốt hoá của xương lại diễn ra nhanh. Trẻ 5 tuổi trở nên cứng cáp hơn, biết tự lực, rất hiếu động và không biết mệt mỏi, các vận động của trẻ dần dần đi đến hoàn thiện. Vì vậy, sự vận động của trẻ phải được người lớn theo dõi và kiểm tra. Các quá trình tâm lý của trẻ ở lứa tuổi này được hoàn thiện, khả năng chú ý tăng, trẻ hiểu được nhiệm vụ của mình, trẻ có thể thực hiện những động tác, vận động quen thuộc bằng nhiều cách, trong một thời gian dài, với lượng vận động lớn hơn.

2.1.4. Ý nghĩa của trò chơi dân gian đối với sự phát triển kỹ năng vận động của trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi

TCDG nhằm phát triển KN vận động cho trẻ là loại trò chơi mà ở đó trẻ sử dụng các hoạt động của cơ bắp và toàn bộ cơ thể để chơi. Phát triển các KN vận động bao gồm cả vận động thô và vận động tinh, cũng như sự kiểm soát các cơ và các KN phối hợp.

Những TCDG theo hướng phát triển KN vận động cho trẻ không chỉ giúp các bé phát triển thể chất mà còn nâng cao trí thông minh một cách hiệu quả, góp phần tăng cường và bảo vệ sức khỏe. Các TCDG vừa sức giúp cơ thể trẻ thoải mái, kích thích hoạt động của các hệ cơ quan bên trong như hệ tuần hoàn, hệ thần kinh, hệ hô hấp, hệ tiêu hóa... Đặc biệt, khi trẻ luyện tập với các yếu tố tự nhiên như ánh nắng mặt trời, nước, không khí... giúp trẻ thích nghi tốt hơn với môi trường sống bên ngoài, tăng cường sức đề kháng của cơ thể.

Phát triển vận động thông qua các TCDG giúp trẻ khỏe mạnh và có KN vận động trong các hoạt động hàng ngày. Các trò chơi ngoài vai trò phát triển các tố chất nhanh nhẹn, sức mạnh của cơ bắp, còn phát triển sự khéo léo và dẻo dai cũng như khả năng thăng bằng của cơ thể trong quá trình vận động.

2.2. Thực trạng quản lý tổ chức TCDG cho trẻ 4-5 tuổi theo hướng phát triển KN vận động tại các trường MN huyện Lạc Sơn, tỉnh Hòa Bình

- PP, hình thức tổ chức TCDG theo hướng phát triển KNVD cho trẻ còn chưa đa dạng phong phú, GV chưa khai thác, kết hợp linh hoạt các PP, hình thức tổ chức TCDG theo hướng tích hợp như chơi tích hợp, chơi tích cực, chơi tương tác.

- Trong chương trình GDMN hiện hành số lượng các TCDG nhằm phát triển KN vận động cho trẻ 4-5 tuổi còn rất hạn chế. GV chưa chủ động sưu tầm TCDG của vùng miền, địa phương nơi mình sinh sống để đa dạng hóa TCDG trong chương trình giáo dục MN.

- Sự phối hợp giữa BGH, tổ trưởng chuyên môn với GV trong tất cả các khâu của quá trình tổ chức TCDG theo hướng phát triển KNVD còn chưa thực sự chặt chẽ. Trong đó khâu kiểm tra giám sát quá trình tổ chức còn khá lỏng lẻo. Việc kiểm tra giám sát việc áp dụng các cách thức, hình thức, PP để tổ chức hoạt động TCDG ít thường xuyên và thiếu hiệu quả.

- Các nhà trường chưa thường xuyên rút kinh nghiệm sau mỗi hoạt động, chưa tổ chức được nhiều seminar, chưa khuyến khích GV viết sáng kiến trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm tổ chức TCDG cho trẻ 4-5 tuổi theo hướng phát triển KNVD.

***Nguyên nhân:**

- Trong chương trình GDMN thời lượng dành cho hoạt động tổ chức TCDG theo hướng phát triển KNVD còn hạn chế. Chỉ tập trung tổ chức vào các ngày lễ hội nên các nhà trường ít có thời gian, cơ hội để thực hiện tổ chức TCDG cho trẻ.

- Quy mô lớp học đông là một trong số những nguyên nhân có ảnh hưởng lớn đến chất lượng tổ chức các hoạt động TCDG cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi nhằm phát triển KNVD.

- Thiếu tài liệu hướng dẫn tổ chức TCDG, CSVG hạn chế, thiếu thời gian tổ chức, GV chưa được rèn luyện về PP tổ chức cũng là những nguyên nhân chủ yếu gây khó khăn cho các nhà trường khi tổ chức TCDG cho trẻ.

- Đội ngũ CBQL tại các nhà trường mỏng, thực hiện nhiều nhiệm vụ nên chưa dành nhiều thời gian để hướng dẫn GV một cách chi tiết việc xây dựng và tổ chức thực hiện từng TCDG nhằm phát triển KN vận động cho trẻ

2.3. Biện pháp quản lý tổ chức TCDG cho trẻ 4-5 tuổi theo hướng phát triển kỹ năng vận động tại các trường MN huyện Lạc Sơn, tỉnh Hòa Bình

2.3.1. Đa dạng hóa hình thức, PP tổ chức TCDG cho trẻ 4-5 tuổi theo hướng phát triển KNVD

Việc đa dạng hóa các hình thức, PP tổ chức TCDG theo hướng phát triển KN vận động cho trẻ sẽ tạo ra được những tình huống hấp dẫn gây hứng thú và rất có ý nghĩa với trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi. Thông qua các hình thức, PP, phương thức hấp dẫn trong các hoạt động tổ chức TCDG tạo ra sẽ tăng sự hấp dẫn của trò chơi, kích thích tính tò mò và lòng ham hiểu biết, muốn khám phá thế giới xung quanh, góp phần nâng cao KN vận động cho trẻ.

Để đa dạng hóa các hình thức và PP tổ chức TCDG cho trẻ 4-5 tuổi theo hướng phát triển KNVD cần thực hiện nhiệm vụ cụ thể sau:

- Hướng dẫn GV trong thực hiện chương trình giáo dục MN nói chung;

- Hướng dẫn GV biết khai thác, kết hợp linh hoạt các cách thức, phương thức tổ chức trò chơi dân gian phù hợp với trẻ theo các lứa tuổi như chơi tích hợp, chơi tích cực, chơi tương tác nhằm phát triển KN vận động cho trẻ.

- Khi tổ chức trò chơi dân gian cần phải có luật và quy tắc chơi cụ thể: nhiệm vụ chơi (nội dung chơi), các hành động chơi (động tác chơi) và luật chơi (quy tắc). Trong mỗi TCDG phải sẵn có yếu tố vui nhộn gây cười cuốn hút không chỉ người chơi mà cả người xem. Đó có thể là cách trang phục, hay kiểu dáng đồ

chơi; có thể ở những câu đồng dao, những lời đối đáp phụ họa; ở kiểu cách thực hiện hành động khác lạ hay ở “hình phạt” khi bị thua. Cần lưu ý các trò chơi cần đem lại tiếng cười cho cả người thua và người thắng.

- Hiệu trưởng các nhà trường phối hợp thành lập và xây dựng mạng lưới các cụm trường MN để tổ chức các chuyên đề về TCDG nhằm chia sẻ những kinh nghiệm tổ chức các hoạt động GD nói chung, cũng như các hoạt động TCDG nói riêng để GV các nhà trường hướng dẫn và học hỏi lẫn nhau.

- Thường xuyên tổ chức sinh hoạt chuyên môn theo nội dung, rút kinh nghiệm một số vấn đề tồn tại trong quá trình thực hiện hoạt động TCDG theo hướng phát triển KN vận động cho trẻ để từ đó tổ chức các TCDG tiếp theo hiệu quả hơn.

- Khuyến khích GV tự tạo đồ dùng dạy học nhằm từng bước nâng cao chuyên môn; hướng dẫn GV làm những đồ dùng đơn giản, dễ kiếm, dễ tìm ngay trong thiên nhiên VN: con khăng là một đoạn tre, hòn cù được đẽo từ một mẫu gỗ, nắm sỏi cũng thành vật để chơi ô ăn quan... Tạo điều kiện về CSVC trong tổ chức các hoạt động vui chơi của trẻ; xây dựng môi trường GD thân thiện,...

2.3.2. Tổ chức dự giờ và sinh hoạt chuyên đề về tổ chức TCDG cho trẻ 4-5 tuổi theo hướng phát triển KNVD tới toàn thể GV

Dự giờ, thăm lớp và sinh hoạt chuyên đề là một việc làm hết sức quan trọng đối với mỗi GV nói chung và GV mầm non nói riêng. Thông qua việc làm này giúp GV rất nhiều trong công tác phát triển chuyên môn, đặc biệt là trong đổi mới dạy học hiện nay.

Tổ chức dự giờ và sinh hoạt chuyên đề về tổ chức TCDG cho toàn thể GV các trường MN là một biện pháp hữu hiệu nhằm hỗ trợ GV nâng cao kiến thức và rèn luyện KN tổ chức các hoạt động TCDG nhằm phát triển KNVD cho trẻ MN nói chung, trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi nói riêng. Biện pháp này cũng giúp các nhà quản lý GD kiểm tra, giám sát và đánh giá, điều chỉnh nội dung, PP, hình thức, phương thức... để hoạt động tổ chức TCDG cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi tại các nhà trường đạt được mục tiêu phát triển KN vận động cho trẻ.

Để tổ chức cho GV dự giờ, thăm lớp thường xuyên và tổ chức các chuyên đề đạt hiệu quả cao, BGH các tổ chuyên môn cần thực hiện các nội dung cụ thể như sau:

- BGH chỉ đạo các tổ chuyên môn tích cực, chủ động trong việc xây dựng kế hoạch và tổ chức dự giờ thăm lớp đối với mỗi GV.

- Hàng tháng BGH yêu cầu các tổ chuyên môn xây dựng lịch cụ thể cho tổ mẫu giáo lớn sinh hoạt 01 buổi trên tháng để CBQL chuyên môn đi sâu sát hơn trong việc nắm bắt tình hình tổ chức TCDG và hiệu quả của nó trong việc phát triển KN vận động cho trẻ 4-5 tuổi.

- Trong các buổi sinh hoạt chuyên môn, tổ trưởng tổ chức điều hành việc trao đổi giữa các thành viên, GV chỉ ra những thuận lợi, khó khăn, vướng mắc trong quá trình tổ chức hoạt động TCDG nhằm phát triển KN vận động cho trẻ.

- Trên cơ sở những kết quả đạt được và những tồn tại, khó khăn, vướng mắc, BGH chỉ đạo các tổ chuyên môn lập kế hoạch để thành lập các chuyên đề cải tiến, đổi mới nội dung, PP, cách thức, hình thức tổ chức.

- Phó hiệu trưởng phụ trách chuyên môn, tổ chuyên môn xây dựng các tiết dạy chuyên đề để chia sẻ kinh nghiệm giữa các GV. Vai trò của tổ trưởng chuyên môn và hiệu phó chuyên môn là cùng với các GV dạy chuyên đề đó là cùng soạn bài và trao đổi về bài dạy trước khi GV giảng, trực tiếp chỉ đạo GV rút kinh nghiệm sau mỗi giờ dạy chuyên đề.

- Căn cứ vào lịch tổ chức các hoạt động TCDG của mỗi GV, các tổ trưởng chuyên môn lên lịch dự giờ cụ thể cho mỗi GV.

- Tổ chức dự giờ, rút kinh nghiệm: tổ chức cho GV dự giờ chéo nhau. Sau mỗi tiết hoặc buổi dự giờ tổ chức rút kinh nghiệm để đánh giá những điểm mạnh, hạn chế của mỗi tiết dạy để điều chỉnh cho những hoạt động tiếp theo

3. Kết luận

Công tác quản lý tổ chức TCDG trong trường MN theo hướng phát triển KN vận động hiện nay còn có những khó khăn, hạn chế nhất định, Việc xây dựng và thực hiện các biện pháp quản lý một cách phù hợp và đồng bộ sẽ nâng cao chất lượng của hoạt động tổ chức TCDG cho trẻ mẫu giáo ở trường MN góp phần nâng cao chất lượng chăm sóc, nuôi dưỡng và phát triển KN vận động cho trẻ MN nói chung và trẻ tại trường MN huyện Lạc Sơn tỉnh Hòa Bình nói riêng.

Tài liệu tham khảo

1. Lê Thu Hương (2012), *Hướng dẫn tổ chức thực hiện các hoạt động giáo dục trong trường mầm non theo chủ đề*, NXBGDVN. Hà Nội

2. Lê Thị Huệ, Trần Thị Hương, Phạm Thị Tâm đồng chủ biên (2013), *Thiết kế các hoạt động học có chủ đích hoạt động góc và hoạt động ngoài trời trong trường mầm non*, NXBGDVN. Hà Nội